

Minna Tarvainen

Juopon tuuria. Meni tasapaino, seksi, elämä, ystävät, työ, perhe, kauneus, vapaus, järki, rahat, koti, arvo, juomisen ilo... mutta kaatuessa ei sattunut yhtään”, maahan rojahtanut sarjakuvakissa toteaa. Päihteiden glamour katoaa Petri Koikkalaisen sarjakuvissa.

Päihdevalistus ujuttautuu sarjakuvaruutuun

”Huippuu olla jurrissa, ku estot hävii”, kukkoira vakuuttaa reteästi samalla kun virtsa valuu pitkin kinttuja.

”Voisiko olla jotenkin hauskeempaa”, murah-
taa sateessa raahustava jänis korvat painuksissa. Toisessa kädessä käryää tupakka. Toisessa kädessä eläin roikottaa tahdottomasti isoa viinapulloa.

Helsingin nuorisoasiainkeskuksessa kiertävän EN JUHLI -sarjakuvanäyttelyn vitsikkäät lausahdukset kätkevät taakseen rujoja totuuksia päihteidenkäytöstä. Kuvien tekijä **Petri Koikkalainen** on ujuttanut mustan huumorin sekaan samaa tietoa, jota päihdeoppaat sisältävät: miten alkoholi, tupakka ja huumeet vaikuttavat kaverisuhteisiin, parisuhteeseen, terveyteen, urheilusuorituksiin, arjenhallintaan ja luontoon. Moni asia on tarkkaan mietitty.

Myös eläinhahmot valikoituivat sarjakuvien sankareiksi harkinnan jälkeen.

”Koiralle, kissalle tai jänikselle ei tarvinnut piirtää tietynlaisia vaatteita. Niillä ei ole lökäpöksyjä, pipoa, lippalakkaa tai mustaa tukkaa ja vaateker-

Petri Koikkalainen tunnustautuu ehdottomaksi valituksen kannattajaksi.

Sarjakuvapajaan osallistuneen nuoren tarina kuvaa nasevasti kannabiksenkäyttäjien tylsistyneitä arkea.

Näyttelyn sarjakuvat eivät suoraan kiellä käyttämästä viinasta, tupakkaa tai huumeita. Tulkinnanvaraisuuden ansiosta kuvat kertovat eri ihmisille eri asioita. Osaa yleisöstä jäniksen juopottelu vain huvittaa, osa ärsyyntyy ja pitää kuvaa liian saarnaavana.

Nuoret oppivat valistavassa sarjakuvapajassa, että päihteet vaikuttavat ulkonäköön.

Bilettämiseen ja diskoopalloon voi jäädä koukkuun. Petri Koikkalainen haluaa kertoa nuorille sarjakuvillaan päihteidenkäytön ikävistä seurauksista.

taa. Siksi yhteenkään nuorisoryhmään kuuluvalle ei tule kuvia katsellessa ei kuulu mulle -asennetta”, piirtäjä selittää.

Koikkalainen tunnustautuu ehdottomaksi valistuksen kannattajaksi. Sarjakuvista hän on löytänyt tavan sekä jakaa tietoa että vaikuttaa asenteisiin niin, että yleisö ei torju kyllästyneenä.

”Haluan rikkoa päihteisiin liittyviä mielikuvia. Kaikki käsittävät esimerkiksi, mitä juopon tuurilla tarkoitetaan. Yleensä sitä pidetään hauskana ja hyvänä asiana. Näyttelyn jälkeen mielikuvaan voi tulla mukaan ikäviäkin puolia.”

Nuorten omat ideat liikkeelle

Nuorten itsensä tekemät piirroksot kuvaavat päihdehuuruisen elämän haittapuolia vielä Koikkalaisen kerrontaa suoremmin. Amfetamiinin käyttäjän silmät tuijottavat paperilta pupillit laajentuneina ja posket lommottavat. Tupakoijan hampaat ovat tummuneet, ikenissä kukkii tulehdus ja pää tärisee levottomasti.

Päihteidenkäyttäjien kasvokuvat syntyivät Koikkalaisen vetämässä valistuksellisessa sarjakuvapajassa.

”Nuorille ulkoinen kauneus on tärkeää. Siksi asialla oli helppo kiusata heitä”, hän virnistää.

Pajassa puursi päivän ajan seitsemän Nuorisosiainkeskuksen työllistämiskokonaisuudessa olevaa nuorta. Eikä vetäjän tarvinnut tyrkyttää valistusta. Hän luennoi tovin, ja antoi nuorille sopivin väliajoin piirustustehtävän käsittelemistään asioista. Näin nuorten omat ajatukset nytkähtivät heti liikkeelle.

”Kun olimme puhuneet vaikkapa lsd:n aiheuttamista harhoista ja ajan ja paikan tajun hämartyimisestä, annoin tehtäväksi kuvata sarjakuvassa ajantajuja. Miten kuvaisitte, että päihtyneellä ajantaju ei toimi?”

Rankka arki päättyi pienoismalleihin

Kun sarjakuvapajan osallistujat työstivät päivän viimeistä tehtävää, he antoivat mielikuviensa ja

jutun lentää. Koikkalainen oli pyytänyt nuoria tekemään pahvilaatikoihin pienoismallin päihteiden väärinkäyttäjän kodista.

”Nuoret kysyivät, saammeko tehdä mitä vaan. Saako kuvata väkivaltaa tai pedofiliaa? He kokeilivat kuvaamisen rajoja.”

Yhdestä valmiista laatikoista leijailee huumeharha, jossa katkokuista jäsenistä tippuu verta. Asunnot ovat ankeita ja sotkuisia. Mustan laatikon makuuhuoneessa poika puukottaa tyttöä. Nuoret ovat kuvanneet rankkoja tapahtumia, mutta heidän tarkoituksensa ei ollut pelkästään sokeerata.

”Aihekin on rankka. Jutut eivät ole älyttömiä. Laatikoihin päättyneet asiat ovat perusteltuja, sillä ne liittyvät päivän teemaan”, vetäjä muistuttaa.

”Pääsimme pienoismalleja tehdessämme keskustelemaan muun muassa siitä, liittyykö perheväkivalta päihteidenkäyttöön. Mitä on tapahtunut, kun mies iskee kuvassa naista puukolla?”

Sarjakuvat ärsyttävät keskustelemaan

Koikkalaisen mukaan sarjakuva-avusteisissa päihdevalistuksessa tärkeintä on juuri keskustelu. Hän kutsuukin valistuksellisia sarjakuvia ”ärsykeiksi”, ei sarjakuvataiteeksi.

Näyttelyssäkään ei ole tarkoitus, että nuori kiertää katsomassa sarjakuvia ja jää ajatuksiensa kanssa yksin. Nuorisotalolla puhekumppaniksi liittyy työntekijä, kun hän huomaa katsojan pysähtyneen jonkin kuvan eteen pidemmäksi aikaa. Koululaisryhmillä keskustelua ohjaa opettaja.

Sarjakuvien tarinat eivät suoraan kiellä: Älä juo viinaa! Älä polta tupakkaa! Ne tappavat! Siksi työt ovat avoimia monille tulkinnoille. Yhdelle hoipertelevan koiran sanat tuovat mieleen oimien vanhempien päihdeongelman. Toinen kokee pistoksen viikonloppukaljoittelustaan omassa tunnossaan. Kolmatta tarinoiden saarnaavuus ärsyttää. Ja neljäs pohtii aamujunassa näkemäänsä huumeidenpiikittäjää.

Kuvien jutut innostavat nuoria jakamaan mietteitä myös keskenään. ”Jos kaveri nauraa jonkin kuvan edessä, toinen nuori voi mennä katsomaan, mikä kamua naurattaa.”

Sarjakuvanäyttely ja -paja olivat osa Helsingin Nuorisosiainkeskuksen työllistämiskokonaisuuden vuonna 2006 toteuttamaa Ennaltaehkäisevää huume- ja päihdeprojektia. ENJUHLI -näyttelyä ja sarjakuvapajajoja voi tiedustella hankkeen vetäjältä, lähihoitaja ja sarjakuvapiirtäjä Petri Koikkalaiselta: petri_koikkalainen@hotmail.com